Wärtsilän lausunto Suomen kestävän kasvun ohjelmaan (VNS 6/2020 vp)

Wärtsilä tukee Suomen kestävän kasvun ohjelman esitystä seuraavin perustein.

COVID-19 vaikutukset

Kansainvälinen pandemia kiihdyttää markkinoiden muutosta merkittävästi, mikä vaikuttaa yritysten kilpailukykyyn ja ylipäätään kykyyn toimia kansainvälisillä markkinoilla. Tilanne on pakottanut yrityksiä ja myös yhteiskuntaa miettimään, miten tilanteesta voidaan ensisijaisesti selviytyä, ja miten luoda edellytyksiä tulevaisuuden kilpailukyvylle. Pandemia voidaan nähdä myös mahdollisuutena, mikäli onnistumme luomaan edellytykset erikoistua, parantaa kilpailukykyämme ja menestyä jopa paremmin pandemian jälkeisessä ajassa matkalla kohti hiilineutraalia tulevaisuutta.

Kansainvälisen kilpailukyvyn näkökulmasta, on toki huomioitava muiden maiden panostukset elpymiseen ja vihreään kasvuun, jotka ovat mittakaavaltaan aivan eri luokkaan kuin Suomen. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää, että Suomessa valitaan oikeat painopistealueet, ja toteutetaan rohkeasti toimia, joilla voidaan nopeasti ottaa askelia sellaisiin tulevaisuuden ratkaisuihin, jotka tuottavat menestymisen mahdollisuuksia kansainvälisessä kilpailussa. Samalla kansallisten olosuhteiden ja toimintaedellyksien tulee tukea osaltaan tällaista kehitystä.

Kestävän kasvun painopisteet

Painopiste 1: Koulutuksella ja tutkimus- ja innovaatiotoiminnalla Suomi takaisin kestävän kasvun uralle

Hiilineutraalin yhteiskunnan tavoittelu mullistaa niin energia-, teollisuus- kuin liikennesektorinkin toimintakentän. Integroidut järjestelmät, uudet energiantuotannon teknologiat, liikenne- ja logistiikkaratkaisut edellyttävät merkittävää panostusta tutkimukseen ja tuotekehitykseen sekä koulutukseen niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä. Suomella on hyvät lähtökohdat hiilineutraaleihin ratkaisuihin, mutta siitä huolimatta tarvitaan myös uudenlaista teknologiaosaamista muun muassa

- Integroitujen järjestelmien
- Hiilineutraalien tai hiilettömien polttoaineiden valmistuksen ja infrastruktuurin (Power to X ja X to power)
- Järjestelmätason mallinnuksen ja optimoinnin
- Merenkulun hybridiratkaisujen
- Dataperusteisen logistiikan optimoinnin (ml. merenkulkun) osalta.

Painopiste 2: Vihreä siirtymä tukee talouden rakennemuutosta

Hiilineutraalisuus edellyttää vahvaa panostusta uusiutuvaan energiaan, jonka tueksi tarvitaan kokonaisvaltainen ja optimioitu energiajärjestämä, jossa järjestelmän edellyttämät tarpeet on esimerkiksi joustavuuden osalta huomioitu. Monet hiilineutraalin energiajärjestelmän teknologiat ovat jo saatavilla. Painopisteet energian osalta tulisi olla

- Uusiutuvan energian merkittävässä lisäämisessä (esim. tuulivoima)
- Joustavuuden lisäämisessä uusiutuvan energian tueksi
- Power to X ja X to power hankkeiden toteuttamisessa (sähkö- ja synteettiset polttoaineet teollisuuden, joustavan energiantuotannon ja liikenteen tarpeeseen)
- Tarvittavan infrastruktuurin rakentamisessa ja markkinoiden kehittämisessä.

Suomen tulisi investoida konkreettisiin hankkeisiin, joissa uusia teknologioita voidaan tuoda energiajärjestelmän osaksi esim. power to X ja X to power hankkeiden osalta.

Liikenteen vähähiilisyys saavutetaan sähköpolttoaineinfrakstruktuuria ja markkinoita edistämällä. Älykkäät liikenneverkostot ovat olennainen osa tulevaisuuden ratkaisua, esimerkiksi alusten ja satamien välisten dataperusteisten ratkaisujen osalta.

Vaikka tulevaisuuden hiilineutraalisuus on tavoite, johon toimenpiteillä pitää pyrkiä, tulee myös kiinnittää erityistä huomiota siirtymävaiheen edellyttämiin toimenpiteisiin. Siirtymävaiheen toimet ovat erittäin tärkeitä pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamiseksi. Tiekartta hiilineutraalisuuteen tulee olla hallittu ja optimoitu. Järjestelmätason mallintamisella ymmärretään paremmin, millaisia tarpeita ja teknologioita hiilineutraaliyhteiskunta edellyttää. Fossiilisesta energiasta on tarpeen mukaista luopua, mutta sen täytyy olla hallittu prosessi. Siirtymävaiheessa tullaan tarvitsemaan esimerkiksi maakaasua, joka voidaan myöhemmin korvata esimerkiksi e-polttoainella. Olemassa olevat teknologiat mahdollistavat polttoainejoustavuuden, jolla niin meriliikenteen kuin energiantuotannonkin osalta voidaan siirtyä puhtaisiin polttoaineisiin (bio-, sähkö- ja synteettisten polttoaineisiin) hallitusti saatavuuden mukaan.

Painopiste 3: Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn turvaaminen

Vientiteollisuuden kilpailukyvyn turvaaminen on erittäin tärkeä tavoite. Menestyvä vientiteollisuus luo työpaikkoja, vahvistaa tutkimuksen ja tuotekehityksen sekä osaamisen kehittymistä Suomessa. Kilpailukyvyn turvaamiseksi tarvitaan laaja-alaisia toimia ml:

- Pääpaino veturiyritysten viennin edistämisessä, josta hankintaketjujen kautta hyötyy laaja yritysverkosto.
- Yritysten tukeminen muiden maiden elvytystoimien hankkeisiin osallistumisessa.
- Konkreettisten vihreän siirtymän hankkeiden toteuttaminen. Tarvitaan kotimaisia demonstraatiolaitoksia ja -järjestelmiä viennin edistämiseksi.

- Toimenpiteet, joilla turvataan huippuosaajien saaminen Suomeen.

Painopiste 4: Kestävän infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistaminen

Digitaalinen infrastruktuuri ja digitalisaation vahvistaminen on edellytys tulevaisuuden toimintaolosuhteiden turvaamiseksi. Digitaalisen infrastruktuurin osalta toimenpiteissä tulisi huomioida esimerkiksi merenkulun digitalisaation mahdollisuudet. Itämeren alue voisi toimia hyvänä merenkulun digitalisaatioalustana, jossa sataminen ja alusten välistä ekosysteemiä voisi demonstroida, esimerkiksi laivojen oikea-aikainen saapuminen satamiin (Just in time arrival). Digitalisaation osalta on myös elintärkeää huolehtia panostuksista Cyber-turvallisuuteen ja osaamiseen.

Rahoitusinstrumenttien totetus

Kestävän kasvun ohjelman rahoitusinstrumenttien totetustapa ei ole vielä selvillä, mikä vaikeuttaa hanke-ehdotusten valmistelua. Instrumenttien rahoitusperiaatteiden tulisi olla selkeitä ja riittävän suuriin kokonaisuuksiin liittyviä, jotta voidaan ehkäistä hankkeiden hajanaisuus ja tarpeeton byrokratia. Rahoitus instrumenttien vaikuttavuus tulisi pystyä maksimoinaan vientiyritysvetoisilla hankkeilla, joiden painopiste on aihealueissa, joita tarvitaan tulevaisuuden kilpailukyvyn saavuttamiseksi.